

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Dva bratca. — Rezek odmev po zborovanju spodnještajerske učiteljske »Zveze«. — Z orožjem v roki in v rezervi — na Amonite! — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Inserati. — Pripravniški tečaj v Idriji.

Dva bratca

Bilo je dne 14. maja 1869. l., ko sta se porodila na Dunaju dva brata, ki naj bi bila povzdignila učiteljski stan na stopnjo, kakršno zasluži. Imenovali so ju § 54. in § 55. državnega ljudskošolskega zakona. Posebno simpatičen je bil učiteljstvu drugi izmed obeh, namreč § 55. A nesreča ne počiva nikdar na svetu. Kakor težko je učiteljstvo pričakovalo poroda tega Mesije, tako hitro je minilo veselje, s katerim je učiteljstvo pričakovalo odrešenika, zakaj § 55. je zagledal luč sveta — kot mrtvorojeno dete. Celih 35 let se učiteljstvo trudi, da bi obudilo to mrtvorojeno dete k življenju — a zaman. — Mrtvo je bilo ob rojstvu in mrtvo je še danes. Reči smemo, da je dandanes še bolj mrtvo, nego je bilo takrat. Bridka resnica je, da so učiteljstvu največji prejemki danes odmerjeni tako, da celo učitelji, ki imajo kaj postranskega zaslužka, ne morejo izhajati, če so samci, kamoli če imajo družino. Pa vendar so faktorji, ki bi lahko vdihnili temu mrtvorojenemu detetu življenje, ako bi ga le hoteli.

Da pa jim ne bomo delali krivice, priznamo, da se trudijo to tudi storiti, čeprav na način, ki se ga je poslužil oni medved, ki je puščavniku odganjal nadležno muho s tem, da je vzel debelo skalo in jo z vso silo zalučil na glavo puščavniku. Muha je veselo odbrenčala — puščavnik pa je umiral z razbito črepinjo.

Tako delajo poklicani faktorji tudi s tem paragrafom! Plač nam ne morejo zvišati, ker ljudstvo baja nima denarja, kar prav radi verjamemo, saj še za topove in puške ni dobiti denarja, dasi je morilno orožje v dobi kulture vendar potrebnejše nego šola. Pa naj reče kdo, da to ni res! Saj se mladenič uči do dvajsetega leta: ne ubijaj! Ko je pa dopolnil dvajseto leto, pa mora prisezati, da bo na povelje moril — makari tudi svojega brata!

Ker že govorimo o morilnem orožju, konstatujemo, da rabijo proti učiteljstvu jako ceno, a sigurno delujoče morilno orožje. To orožje je lakota, ki more z njo poklicani faktorji vestno delujoče učiteljstvo.

Plače je glasom § 55. odmeriti tako, da učitelji niso primorani truditi se s postranskimi zaslužki, da lahko vso svojo moč obračajo na svoj poklic. In res je pred nedavnim časom neko šolsko oblastvo prepovedalo nekemu nadučitelju, da mora tekom 4 tednov opustiti občinsko tajništvo. Svoj ukrep je motiviralo s tem, da ga to do-

stojanstvo, ki mu je donášalo 216 kron na leto, spravi v položaj, da lahko pride v konflikt z občinarji. Krasno, zares krasno! Kdo bi se ne čudil taki bistrumnosti?! Srečna naša domovina, da ima take bistrumneže na krmilul! Da, to je uvaževanja vredna misel! Da se takim nedostatkom pride v okom, opozarjamo, da pride učitelj kot človek sploh lahko v konflikt s katerimkoli občanom — torej proč z učiteljem s tega sveta! Izdati bi bilo treba ukaz, da moramo tekom 4 tednov pomreti na lastne stroške, a da naj storimo to tako, da ne škodujemo ugledu učiteljskega stanu! Kako lahko je priti v konflikt z občinstvom, četudi učitelj ni občinski tajnik, dokazuje dejstvo, da je učitelj naznanil starše zaradi šolskih zamud — okrajni glavar pa je rekel predsedniku krajnega šolskega sveta, Fr. Č. v D., št. 1, da je to naznanjevanje šolskih zamud le učiteljeva sitnost. Predsednik je dal to zapisati v protokol pri seji krajnega šolskega sveta, in protokol so predložili okr. glavarju. In mirna je postala Bosna!

Tak je torej mlajši bratec § 55.

Kaj pa njegov starejši bratec § 54.? Ta pa je poln življenja. Čudovito lepo se razvija, povsod ga je dosti. Na vsak korak priskaklja pred učitelja; celo tedaj se mu usiljuje, ko učitelj brani svojo osebno čast!

Sploh moramo konstatirati, da ima učiteljstvo jako čudne pojme o svojem ugledu. Tako je neki nadučitelj šel iz cerkve, ker ga je župnik napadel z lece, češ, niti solda ni imel v nedeljo v žepu pa je šel v gostilno, fej ga bodi! — Namesto da bi bil zato učitelj po končani službi božji (!!) oblekel frak, si poveznil cilinder na glavo in se šel zahvalit župniku za prelep poklon, se pa odstrani s kraja, kjer lete nanj tako lepe besede! A deželni šolski svet, ki je vendar nezmotljiv, je pa videl, kako hudo je grešil ta učitelj proti ugledu svojega stanu. In zapel je § 54. svojo visokodonečo pesem, in ne po krivici, zakaj učitelj, ki se ne pusti zmerjati v cerkvi, kamor je prišel častit pravičnega Boga ter mirno odide — res krati ugled učiteljskega stanu, ker učiteljstvo vendar ni za nič drugega na svetu kakor da se da žaliti, kakor komu drago!

Nasprotno pa silno povzdiguje ugled učiteljstva človek, ki se mu v javnosti predbaciva dolga vrsta nezakonitosti. Zopet so učitelji, ki kratijo ugled učiteljskega stanu s tem, da ne izhajajo s svojo plačo, da ne znajo denarja tako uporabljati, da bi dobili za eno krono toliko kakor drug človek za štiri krone. Kakor hitro odpro svoj jetični mošnjček,

takoj zopet priskaklja § 54. in zakliče: »Pazi na svoj ugled!« In tako najdemo § 54. za vsakim oglom. Ni torej čuda, da se je pred nedavnim časom izrazil neki pravnik: »Ta § 54. je tak, da stlačijo oblastva vanj, kar le hočejo!«

Rezek odmev po zborovanju spodnještajerske učiteljske „Zveze“.

Agilno učiteljstvo slovenskega Štajerja je stopilo zopet korak dalje v svoji stanovski organizaciji, ko si je osnovalo »Zvezo slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic«. Prvi občni zbor te »Zveze« se je vršil v Celju prejšnji mesec. Bil je to vesel dan za slovenještajersko učiteljstvo. Zbralo se je od vseh krajev zelenega slovenskega Štajerja nepričakovano število učiteljev in učiteljic, a prišel ni nihče izmed posvetne inteligence!

Trpke, toda resnične so besede, ki jih je objavil v poročilu »Učit. Tovariš«: »Nadeja, da se kdo izmed posvetne inteligence pobriga za nas, je ostala samo nadeja. Orjejo, robotajo na drugi, mi lahko iz polne skleda zajemamo: si mislijo nekateri premeteni voditelji! Tudi uredništva spodnještajerskih listov so teh nazorov, saj so se tako sijajno odlikovala s svojo nenavzočnostjo... A pomnite: tudi pri nas pride dan obračuna!«

Mogoče so pričakovali, da jih bo učiteljstvo kleče prosilo, naj bodo toli milostljivi, da ga počastijo s svojim prihodom. Izgovor, da niso bili povabljeni, je piškav. Dovolj je, če prinesejo razen našega stanovskega lista tudi drugi slovenski listi povabilo. Sosebno je naš »Učit. Tovariš« vabil, rekoč: »Pogrešati tudi ne smemo svojih šolskih nadzornikov in drugih zastopnikov, ki odločujejo o naših koristih in potrebah. Če hočejo biti čuvaji naših pravic, če hočejo pospeševati koristi šolstva in učiteljstva, nas morajo poznati! A če nas hočejo poznati, morajo zahajati v našo sredo, morajo čutiti z nami, morajo vedeti, kako smo zavzeti za svoje pravice, morajo vedeti, kaj hočemo, kaj zahtevamo.«

Časi so minuli, da bi učiteljstvo s frakom, lakom in klakom vabilo. Sveta dolžnost vsakogar, komur je količkaj mar bodočnost narodova, je, da sočuvstvuje z nami, da nas podpira v našem stremljenju za ljudski blagor!

Pri nas na Spodnjem Štajerskem še ne vedo tega naši politiki.

Spodnji Štajerski preti od krutega sovražnika narodni pogin kakor tožnemu Korotanu. Kje naj nastavimo vzvod temu sovražnikovemu nasilju, če ne v ljudski šoli? Kdo je še zidal brez temelja? Čigar je šola, tega je bodočnost! Dandanašnji se kaže moč naroda v njegovi izobrazbi. Izobraženi narod ostane značajan, trd, neizprosni, kadar mu preti nasilje od sovražnika. Da je pa našemu Spodnještajercu tega treba še v precejšnji meri, nam osvetljujejo prav drastično naše pozicije, ki se korak za korakom umikajo sovražniku. Le pomislimo! Kje je bila pred 30. leti narodna meja nad Mariborom? Sedaj bi jo lahko potegnili pod Mariborom! Temu vsemu odpomore veliko ljudska šola s tem, da vzgaja narodov naraščaj in značajne može. Njo bi pa morali podpirati v vsakem oziru. Politiki, ki zidajo brez nje, zidajo brez temelja! Resnične so besede govornika, ki je rekel pri prvem občnem zboru štajerske »Zveze«: »Narodu se mora pomagati!« Tako

beremo vsak dan po časopisih, a nihče ne prevzame vodstva, nihče ne sestavi načel, kako naj se to zgodi. Tuintam se pripeti kaj hvalevrednega, tuintam zablisne liki smodnikov plamen, a kaj trajnega ustvarijo malokdaj. Večinoma ostane pri opominih in pri tarnanju.

Z našim društvom se to lahko predrugači. Glasom pravil prireja ono javna, splošno poučna predavanja in koncerte, povzroča in podpira izdajo poučnih spisov, podpira ustanovo šolskih in ljudskih knjižnic ter bralnih društev itd.

Koliko bi se v tem okviru lahko storilo za napredek naroda!

Seveda: učitelji sami ne zmorejo vsega, ker bi tako delovanje zahtevalo mnogo gmotnih žrtev in ker se mora isto izvrševati po mogočnosti v soglasju z vso drugo inteligenco; a storili smo svojo narodno dolžnost, ko smo osnovali društvo na tako široki podlagi, ko smo ustvarili organizacijo, v kateri lahko deluje vsakdo za pravi napredek naroda!

Pri zborovanju ni bilo navzočega tudi ne enega poročevalca naših štajerskih slovenskih listov! V tem oziru je na Kranjskem boljše. Kadar je še zborovala jugoslovanska »Zaveza«, smo opazili z zadovoljstvom poročevalce. Pričakovati je bilo, da bo zastopana vsa celjska »Domovina«, ki je imela pred pragom zborovanje. Toda motili smo se prav pošteno! List, ki ga podpira učiteljstvo v precejšnji meri, se zna tako sijajno absentovati. Saj zadnji čas pa tudi nekam čudno obrača svoja krila. Ako pomislimo, da prinaša poročila, v katerih se z vso silo poteza za šestletno šolsko dobo, nam pač ne bo čudno! Sicer se je pa postopanje »Domovine« zasluženo ožigosalo že pri nekem zborovanju v učiteljskem društvu za celjski in laški okraj. Konstatujemo nadalje, da se niso »Domovina« kakor tudi drugi slovenski štajerski listi ne le odlikovali s svojo nenavzočnostjo, temuč ne eden teh listov ni prinesel niti najmanjše črtice o zborovanju skoro vsega spodnještajerskega učiteljstva. Izgovarjali se bodo mogoče: Saj nam niso poročali. Odgovor: To je vaša dolžnost! Le pogledjmo, kako vzprejemajo Nemci svoje učiteljstvo! Lansko leto so zborovali nemški spodnještajerski učitelji v Celju. Vse mesto je bilo v zastavah. Nemška »Vahtarica« kar ni mogla prehvaliti nemškega učiteljstva. Naši listi pa nimajo ne ene besede za nas.)*

Z orožjem v roki in v rezervi — na Amonite!

(Konec.)

Navada je, da se pred vsakim bojem še tako zagrizena nasproti si stoječa sovražnika izkušata pomiriti, preden se začne pravi boj, preden teče kri v potokih. Na protestnem shodu je nekdo izrazil upanje, rekoč: »Saj se bodo znabiti klerikalci poboljšali!« Takoj se je oglasilo jako veliko število pesimističnih glasov: »Nikdar! Le po njih brez pardona!« Mi soglašamo z zadnjim. Vendar moramo iz previdnosti poslušati glas prvega, da ne bo kdo rekel, da smo drvili v boj brez premisleka in taktnega postopanja. Apelirati ho-

*) Takoj in brez pardona stran s takimi listi, ki nimajo niti toliko smisla, da bi podpirali kulturno stremljenje slovenskega učiteljstva! Takih listov Slovencem ni treba! Uredn.

čemo na svojega krutega nasprotnika s prijazno, stvarno in mirno besedo; poslati mu moramo takoimenovane parlamentarje. Upanja imamo malo ali pravzaprav nič, ker poznamo prav dobro svojega nasprotnika, da je mogočen, ošaben, preveč domišljiv, neizprosni, zvižčen in z mnogimi drugimi nam nasprotnimi šancami obdan, zato vemo že naprej, da bodo prihajali naši parlamentarji užaljeni in potrjeni nazaj. Naj se zgodi karkoli, naš bojni načrt je že napravljen. Orožje brusimo in pripravljamo se na vsi črti na naskok. Vsakdo naj bo oprezen, da ga bojno orožje sovražnika ne rani pred časom.

I.

Vsak človek ima pravico do obstanka. Vsak se mora boriti za vsakdanji kruh. V tej borbi učiteljstvo ne sme pasti. V tej borbi je učiteljstvu največji nasprotnik klerikalizem, ki ne pozna Kristusovega nauka: »Ljubite se med seboj!« Ta ljubezen pa bi se morala kazati ne le v besedi, ampak tudi v dejanju s tem, da si pribori duhovščina ljubezen ljudstva z vestnim izpolnjevanjem svojih duhovniških dolžnosti in spoštovanje učiteljstva s tem, da mu privoščijo kruha.

II.

Duhovščina je dobro podprta v materialnem pogledu, učiteljstvo pa slabo. Prva ne vé, kaj je skrb za obstanek, ker tega ne izkuša. Žena in otroci hočejo imeti kruha, a tega ni nikjer dobiti. Otroci zahtevajo mnogo denarja za odgojo, a tega ni nikjer dobiti. Učiteljstvo bi rado napredovalo na šolskem polju, potrebuje mnogo dragih knjig za svojo odgojo, a denarja ni nikjer. Ono se muči dan za dnevom v šoli pri odgoji mladine, delo je trudapolno, treba je tečne hrane, da telo ne omahne, a za tečno hrano ni dovolj denarja. O boleznih v družini je treba zdravnika, a zdravnika ni mogoče klicati, ker ni nikjer denarja. Že krščanska ljubezen do bližnjega bi morala vsakega navadnega človeka globoko ganiti, ko sliši takšno stokanje, a duhovščina ima za vse to zakrknjeno srce.

III.

Zgodovina nas uči, da so se tlačeni narodi in stanovi vzdignili večkrat zoper svoje tlačilce. Kri je tekla v potokih, a končno je zmagal tlačeni tlačilca. Naš stan je tlačeni od duhovskega stanu, kar je nad vse žalostno. Kot vzroke za to imenujejo brezversko šolo in brezversko učiteljstvo, kar pa ni res. Naše učiteljstvo je verno, ker vzgaja na verski podlagi. Šole ne zlorablja v politične namene, ampak ona stoji nad strankami. Da je duhovščina šoli in učiteljstvu tako hudo že od nekdaj nasprotna, to je obžalovanja vredno, to ni več krščansko. Duhovščina sicer to navadno taji, a to se ne da več tajiti, ker je za to premnogo dokazov. Če se hoče duhovščina oprati tega madeža, naj nemudoma privoli v povišanje učiteljskih plač.

IV.

Naš ugled je sicer manjši v primeri z ugledom duhovščine, a naš ugled raste od dne do dne. Narod vidi naš trud in naše gorje. On čuti z nami. On nam privoščijo iz srca kruha, le duhovščina ga nam odreka. Ako pojde še kaj časa tako dalje, ne bo težko ljudstva pregovoriti, da obrne na političnem polju sreča hrbet duhovščini. Učiteljstvo ima mnogo vdanih in iskrenih prijateljev v obeh političnih strankah. Ti prijatelji nas ne bodo ostavili v borbi za naše opravljene zahteve. Ti prijatelji bodo sigurno pregovorili še druge, posebno pa sedaj, ko se je duhovska gospodarska

organizacija tako hudo izjalovila. Da ne pride do tega boja na vsi črti, naj duhovščina izlepa dovoli povišanje naših plač, in sicer v kratkem času.

V.

Učiteljstvo se je postavilo na samostojne noge v borbi za obstanek. Poiskalo si je zaveznikov, prijateljev šole in napredka, da si s silo pribori to, kar izlepa ni mogoče dobiti. Da ne pride do najljutejšega boja, naj duhovščina odneha ter v kratkem privoli v regulacijo učiteljskih plač.

VI.

Na podlagi papeževga pisma »Motu proprio«, točka osma, ki se glasi: »Dajati pravično plačilo delavcem. Ne oškodovati njihovih opravičenih prihrankov ne s silo ne s prevaro ne z očitnim odiranjem ali zavláčevanjem. Dati jim prostost za izvrševanje njihovih verskih dolžnosti. Ne izpostavljati jih pogubljivim izkušnjam, nevarnostim škandalov«, hočemo, da duhovščina odneha od svojih pretiranih zahtev na političnem polju. Na podlagi tega papeževga pisma naj duhovščina kot voditeljica klerikalne politične stranke privoli v povišanje krvavo potrebnih učiteljskih plač.

VII.

Izjavili smo, da se hoče učiteljstvo bojevati hrabro, pošteno in pravično za svoje pravice, zato so pisani vsi članki »Učit. Tovariša« na Amonite stvarno in premišljeno, dokazana so dejstva, da se zavrnejo očitjanja in da se pojasni tudi stališče nasprotnika. Zavračali smo nasprotnikovo delovanje, ki se nam je zdelo krivično in pregrešno, ne z namenom, da bi napadali vero in duhovnike, ampak da ožigosamo zlorabo vere v posvetne zadeve. Ako je mogoče, naj z dostojno besedo in dokazi ovržejo naša očitjanja! Radi poravnamo krivico, ker nečemo, da prihaja neresnica med narod. Namenili smo se namreč, da vse to potom tiska razširimo med ljudstvo, da bodo o naših težnjah čitali v zadnji gorski koči.

Duhovščina kot voditeljica klerikalne politične stranke na Kranjskem stori samo sebi dobro delo, ako več ne ovira regulacije učiteljskih plač.

VIII.

Ni krivda na učiteljstvu, ampak na strani klerikalnih političnih listov, največ pa na strani voditelja klerikalne politike dr. Šušteršiča, da je prišlo do takšnega boja. Naj torej pazijo sebi v korist, da ne začne učiteljstvo govoriti in delovati glasneje in očitneje, ker je v rezervi gradiva v velikanski množini. Vse to naj bo zamolčano, ako poravnajo krivice, ki so jih storili učiteljstvu. — S tem so naši parlamentarji nehali govoriti! Končujemo po besedah klerikalnega glasila »Slovenca«: »Duhovščina naj govori, učiteljstvo hoče imeti zadoščenja — kruha!«

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XVII.

1. vprašanje: Kako bi se dalo dognati, da bi imeli učitelji vsaj po enega zastopnika v okrajnem odboru?

2. vprašanje: V katerem razredu volijo štajerski učitelji in nadučitelji? Čilmenkov, učitelj.

1. odgovor: Kaj takega sploh pri nas ni mogoče dognati, ker to ni v zakonu nikjer utemeljeno. Učitelji imamo svoje zastopnike v krajnih in okrajnih šolskih svetih ter v deželnem šolskem svetu; v občini, okrajnem zastopu, oziroma odboru, deželnem odboru, deželnem in državnem zboru jih nimamo in ne moremo imeti. Volilni zakon za Štajersko pozna samo zastopnike kmetiških občin, zastopnike mest in trgov, zastopnike najvišje obdačenih v industriji in trgovini in zastopnike veleposestva. Ti volijo člane v okrajni odbor. Nobeden drug stan, izvzemši najvišje obdačenih obrtnikov in trgovcev, ni tako srečen, da bi bil zastopan v okrajnem zastopu. —

Gotovo si mislil vprašati, kako bi se dalo dognati, da bi imeli učitelji vsaj po enega tovariša v okrajnem odboru? To se da dognati potom kandidature in izvolitve od posamezne volilne skupine. Če je ljudem, ki imajo kaj govoriti, res do učiteljstva, bi tudi storili svojo dolžnost in kandidovali in volili tudi učitelje v razne važne zastope.

2. odgovor: Občinski volitveni red za vojvodino Štajersko, razglašen z zakonom z dne 2. maja 1864, števil. 5 dež. zak., po katerem imajo javni učitelji volilno pravico, je upravno sodišče s svojo razsodbo z dne 18. decembra 1888, števil. 4007/8 (B 4427), v toliko omejilo, da pristoji volitvena pravica za občino samo učiteljem moškega spola, ne pa tudi učiteljicam.

Občinski volitveni red pozna le izraz »javni učitelj«, ne pozna pa službene kategorije nadučitelj, učitelj, a manjka v njem določbe, v kateri volitveni razdelek vpiše se naj učitelj. Občinski volitveni red obsega v tej zadevi sledeče najvažnejše določbe:

Za volitev občinskega odbora mora župan vse občane, ki imajo pravico voliti, zapisati v natančen imenik, in sicer tako, da postavi najprvo tistega, ki mu je v občini največ pravega davka na leto predpisanega, za njim pa naj vse druge zvrsti tako, da sledi vedno občan z nižjim letnim pravim davkom; poleg vsakega imena se mora zapisati znesek njegovega davka. Če dva ali več volicev plačuje po enako pravega davka, naj se denejo po abecedi v vrsto. Na koncu tega imenika naj se ves letni davek sešteje in vsota zapiše.

Na podlagi tega imenika se naredi trije v občinah z malo volilcev in z malim razločkom davka pa le po odločbi okrajnega glavarstva po dva volitvena razdelka.

Da se napravijo volitveni razdelki, se razdeli vsota davka na tri, oziroma na dva enaka dela.

Volilci, ki po vrsti, kakor jo kaže imenovani imenik, plačujejo prvo tretjino vsega davka, spadajo v prvi razdelek, oni, ki plačujejo drugo tretjino, v drugi, in vsi ostali volilci pa v tretji volitveni razdelek.

Če se napravita samo dva volitvena razdelka, spadajo tisti volilci, kateri po imenovani vrsti plačujejo polovico vsega davka, v prvi, vsi drugi volilci pa v drugi volitveni razdelek.

Ti imeniki morajo biti skozi štiri tedne pred volitvijo v občini vsacemu na ogled razgrnjeni ter se mora s pismenimi oznanili javno razglasiti neprestopni rok osmih dni za ugovor zoper te imenike na komisijo, ki obstoji iz župana kot predsednika in iz štirih občinskih zastopnikov, katere izvoli odbor. Komisija razsojuje o ugovorih, ki so se vložili o pravem času, najdalje v treh dneh in popravi precej, kar izprevidi, da ni bilo prav.

Če se zahtevani popravek ne dovoli, se sme vložiti priziv do političnega okrajnega oblastva.

Ta priziv se mora v treh dneh po obveščanju, da se je ugovor zavrnil, podati komisiji, katera ga mora brez odloga predložiti političnemu okrajnemu oblastvu.

Zadnjih osem dni pred volitvijo se imeniki ne smejo nič več prenavljati.

Vse reklamacije in rekurzi so koleka prosti.

Upravno sodišče je s svojo razsodbo z dne 10. oktobra l. 1884, št. 2193 (B 2247), razsodilo, da so volitveni imeniki vsakemu na ogled; če bi se njih pregled dovolil samo »volilcem« ne pa »vsakemu«, povzroči to, da je vsa volitev ničeva.

Učitelji, če niso posestniki, ne plačujejo pravega davka v občini, temveč le morda dohodarino i. t. d. Istotako ne duhovniki, dvorni, državni in deželni uradniki, uradniki javnih zalog, častniki, odvetniki in častni občani. V kateri volitveni razdelek se naj vpišejo ti volilci, o tem molči volitveni red. Po nekod jih devajo kot inteligenco v prvi volitveni razred, največkrat pa v tretjega. Za nas učitelje je merodajna volilna ravnopravnost z vsemi tu naštetimi inteligentnimi volilci.

Če so postavili duhovnike, oziroma uradnike, odvetnike i. t. d. v prvi volitveni razred, a nas v tretjega, vložimo takoj reklamacijo in če treba ugovor po zgornjih določbah z zahtevanjem, naj tudi nas vpišejo v prvi volilni razred. Ako so uvrstili vse te volilce z nami vred v tretji razdelek, se nam ni zgodila z ozirom na ravnopravnost nobena krivica.

Često se dogodi, da v kmetiških občinah učitelja sploh ne uvrstijo med volilce. V tem slučaju se mora vsakdo sam pobrigati, da ga uvrstijo v tisti razred, v katerega so uvrstili duhovnika i. t. d. kot duhovnika (ne pa duhovnika kot posestnika).

Dohar Ribež.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegate so dalje prijavila sledeča društva:

XXI. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj.

63. Lovro Šah, nadučitelj, Teharje. 64. Anton Petriček, nadučitelj, Žalec. 65. Franc Pristovšek, učitelj, Žalec.

XXII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico.

66. Matija Lichtenwallner, učitelj, Ruše. 67. Martin Vodenik, nadučitelj, Sp. Kungota.

Namestnika:

10. Franc Lichtenwallner, učitelj, Krčevina. 11. Leopold Šerbinek, učitelj, Fram.

XXIII. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj.

68. Ana Petrovčič, učiteljica, Smlednik. 69. Jožef Križnar, nadučitelj, Senčur pri Kranju. 70. Karel Mahkota, učitelj, Velešovo. 71. Hinko Paternost, nadučitelj, Predoslje. 72. Vilko Rus, učitelj, Kranj.

XXIV. Učiteljsko društvo za goriško okolico.

73. Anton Mužina, učitelj, Brje, Rihenberg. 74. Amalija Jelšek, učiteljica, Dornberg. 75. Zofija Vilhar, učiteljica, Miren. 76. Anton Kutin, učitelj, St. Maver. 77. Rudolf Vižintin, nadučitelj, Renče. 78. Rihard Orel, učitelj, Dornberg. 79. Alojzij Urbančič, nadučitelj, Miren. 80. Franc Strnad, naduč., Crniče.

XXV. Kozjansko učiteljsko društvo.

81. Valentin Pulko, nadučitelj, Dobje. 82. Fortunat Jelovšek, šolski vodja, Virštanj.

XXVI. Novomeško učiteljsko društvo.

83. Franc Kalan, učitelj, Šmihelj.

XXVII. Ljubljansko učiteljsko društvo.

85. Franc Gärtner, učitelj, Ljubljana. 86. Karel Javoršek, učitelj, Ljubljana.

Učiteljsko društvo za goriško okolico je prijavilo za delegata gosp. Fr. Strnada, mesto gosp. Fr. Mrmolja, učitelja v Dobravljah. To napako s tem popravimo.

Pri ormoškem učiteljskem društvu smo po pomoti izpustili delegata gospoda Ivana Žolnirja, učitelja pri Veliki Nedelji.

Delegatov ni prijavilo 6 Zavezinih društev.

Vodstvo Zaveze.

Ustanovni shod hranilnice in posojilnice „Učitelj. konvikta“ reg. zadruga z omejenim jamstvom, je bil 15. t. m. v telovadnici ustanovnega zavoda za gluhome v Ljubljani. Vodja zavoda, g. Stef. Primožič, pozdravi navzoče, razpravlja v kratkih besedah o pomenu združništva ter dokaže na podlagi natančno izdelanih računov, da bo mogla zadruga svojemu smotu (glej § 1. objavljenih pravil v »Učit. Tov.«, št. 14.) popolnoma ustrezati. Pristopno izjavo so podpisali vsi navzoči. V združno načelstvo so bili voljeni: Stef. Primožič, načelnikom; Ivan Bernot, njegovim namestnikom; Alojzij Kecelj, blagajnikom; Jak. Dimnik, Juraj Režek in Vita Zupančičeva, članom načelstva. Kot namestnika: Ant. Likozar in Karel Simon. V združno nadzorništvo: Jos. Traven, Marija Maroutova, Jak. Pretnar, Luka Jelenc in Fran Gale. Kot namestnika: Fran Grm in Fran Gärtner. Zglaševanje novih združnikov se množi. Tako je prav! O pravem času skrbimo za čase potreb in skrbil!

Učiteljsko društvo litijskega okraja napravi 26. maja majnikov izlet na prijazno Polico. Ob tej priliki hospitirajo društveniki ob 11. uri dopoldne na enorazredni ljudski šoli na Polici, nastopi g. Ivan Dremelj. Temi: a) množenje — reševanje uporabnih nalog na pamet in pismeno-posredni in neposredni pouk, b) učna slika »Prazen strah« — vse za III. šolsko leto. Zaradi kosila naj se gg. društveniki in gospice društvenice pravočasno oglasijo pismeno pri gospodu učitelju Ivanu Dremelju na Polici. K obilni udeležbi vabi v imenu odbora Josip Zajec, t. č. predsednik.

Kamniško učiteljsko društvo je zborovalo 7. aprila 1. 1904 v naprednih Radomljah. Udeležencev je bilo 18, med njimi 2 gospici učiteljici.

G. Kuhar je obravnaval z otroki pesem »Lastovkam«. Da je zbral primerno snov in da je z nastopom znal zbuditi zanimanje poslušalcev, je dokazala živa in stvarna debata po nastopu.

G. Letnar je razpravljajal o domoznanstvu, kazaje sedanjost metodo zemljepisnega pouka, a vmes se oziral na novo pot. Koncem zanimivega in poučnega govora je predlagal:

1. Izdela naj se zemljevid Kranjske v 6. delih in v meri 1: 200.000.
2. Konvencionalna znamenja naj bodo povsod enaka.
3. Izvrše naj se korekture na Baurovem zemljevidu.
4. Založba zemljevida okraja je postala nepotrebna.

Tajnikovo poročilo s predlogom: Zbrano učiteljsvo iz нравnih ozirov ostro obsoja pisavo »Slovenca« in »Domoljuba« — se sprejme soglasno; isto tako blagajnikovo.

Ker je v odbor vstopil znani glasbenik g. Adamič kot pevovodja, se je sklenilo, da napravi društvo koncert v Kamniku v korist »Učiteljskemu konviktu« ($\frac{3}{4}$) in društvu ($\frac{1}{4}$). Ker so obljubili gg. tovariši iz sosednjih krajev sodelovanje, ker poznamo trudaljubno zmožnost g. Adamiča, je uspeh zagotovljen. Vsa pojasnila daje g. učitelj Tramte v Kamniku.

Letni občni zbor radovljiškega učitelj. društva se je vršil v Radovljici dne 14. aprila t. l. — Kmalu bomo zborovali v novi, v eni izmed najkrasnejših ljudskih šol, žal, da nekaj premajhni — a danes nas pozdravlja še na občnem zboru g. predsednik Grčar v zadubli soteski — stari, baje še v »gmej potopnih časih« zidani šolski stavbi v Radovljici.

Zbralo nas se je 29 učiteljic in učiteljev. Impozantno število za naš okraj. Po pozdravu predava g. nadučitelj Valentin Zavrl o memoriranju v ljudski šoli. Predavanje se izvrši v popolno zadovoljnost navzočih. Marsikaj nam pojasni g. predavatelj, kako se vcepi učencem veselje do predmeta v srce. Praktično nam pojasni, kako se naj učencem praktično pokaže, kar se morajo naučiti na spomin. Izreka se mu prav iskrena zahvala. Ker je g. tajnik J. Pianecki odšel iz Radovljice v gluhomenico v Ljubljano, poroča g. Grčar o društvenem delovanju preteklega leta. Dne 2. aprila 1903. je zborovalo učit. društvo v Radovljici in vršil se je običajni letni občni zbor. Pri tej priliki se je posvetovalo tudi glede obilne udeležbe učiteljstva na učiteljski shod v Ljubljano dne 8. aprila 1903. Dne 14. maja 1903. je zborovalo društvo na Dovjem. Gospod tovariš J. Pianecki je predaval o »šolskih hranilnicah« in vršil se je pri tej priliki tudi pogovor o sestavi podobnega učnega načrta za ponavljalne šole. Binkoštna praznika je zborovala naša »Zaveza« v Brežicah in kot delegata sta se udeležila zborovanja gospoda Janko Pianecki in And. Grčar. Dne 14. junija 1903. je zborovalo naše društvo v Radovljici z dnevnim redom: Sestava podrobnega učnega načrta za ponavljalne šole. V šolskem letu 1903/4 pa se do danes zborovanje ni moglo sklicati zaradi pouka v ponavljalni šoli ob četrtkih. Poročilo blagajnika g. Jos. Korošca je sledeče: Dohodki: Ostanek v blagajnici iz l. 1903. je 35.14 K, članarina za 1903. = 32 K, po računu gospoda A. Grčarja 14. aprila 1903. = 3.98 K = 71.03 K. Stroški: Za »Zavezo« 14.32 K, drugi računi in potnina delegatom 14.80 K, v blagajni je 41.91 K, v mestni hranilnici v Radovljici je 92.86 K. Imetja je 134.77 K. Pregledovalca računov sta bila g. Josip Ažman in Jos. Žirovnik in sta vse našla v redu. Volitev odbora: Predsednikom je voljen g. nadučitelj A. Grčar. Odborniki so: gg. K. Matajec, učitelj v Radovljici, tajnik nadučitelj Jos. Korošec iz Mošenj, blagajničarica gospa Oman, učiteljica v Begunjah, nadučitelj V. Zavrl iz Begunj in nadučitelj Fr. Rus iz Bleda podpredsednika. Delegatom se oglašijo k let. »Zavezi« gg. Grčar, Matajec in Kalan.

Poverjeniki za »Zavezine« liste so: Baraga, Žirovnik in Jaklič. —

Učit. društvo radovljiško je zborovalo dne 19. maja 1904 ob 3. uri popoldne v Radovljici. Predaval je g. učitelj Novak z Bleda o »prihodnji metodi v risanju.«

Štajersko.

P. i. člani „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ se vljudno opozarjajo na § 7 a, b, c društvenih pravil.

Vodstvo.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo praznuje svojo tridesetletnico 12. dne prih. mes. na Rogaški Slatini. Zjutraj: Izlet na Rogaško goro. Odhod ob eni po polnoči iz Rogatca. Ob enajstih dopoldne: Sprejem gostov na Slatini in potem slavnostno zborovanje pri Sv. Križu tik Slatine. Ob dveh popoldne: Banket na Slatini; kuvert po 2.50 K. Ob pol petih: Izprehajanje po Slatini. K tej slavnosti se vljudno vabijo tovariši in tovarišice, kakor tudi vsi šolski prijatelji iz domačih in sosednjih okrajev. Da se pa more vse redno izvršiti, naj blagovolijo p. n. udeleženci tole upoštevati: Kdor se želi udeležiti izleta, naj se pri-javi vsaj do 10. junija tovarišu nadučitelju Š. Sekirniku, pošta Rogatec, ki bo priskrbel prenočišča, vodnike, nosače, voznike in sploh vse, kar je potrebno. Izletniki naj pridejo, če mogoče, z večernim vlakom, ki odhaja iz Grobelnega ob 4. uri popoldne v Rogatec. Za tiste, ki ne marajo iti ponoči na goro, bo prirejen poseben izlet na Rogaško goro, in sicer ob petih zjutraj, če se pravočasno oglasijo. Kdor se udeleži banketa, naj to naznani vsaj do 10. junija tovarišu Fr. Vezjaku, učitelju pri Sv. Križu, pošta Rogaška Slatina. Odhod iz Slatine dne 12. junija z večernim vlakom, ki odhaja iz Rogatca ob 7.22 ter ima na Grobelnem zvezo z večernimi vlaki. Tovariši in tovarišice! Uporabite to ugodno priliko, da si v tovariški družbi in ob primerno majhni gmotni žrtvi ogledate ta znameniti in krasni del naše lepe domovine!

Strmšek.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj zboruje dne 5. junija t. l. v šoli v Sevnici. Pričetek zborovanja ob pol 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvene zadeve. 3. Poročilo o XVI. glavni skupščini »Zaveze«. 4. razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih (poročajo gg. Skalovnik, Gajšek, Tominc.) 5. Želje in nasveti. Odbor pričakuje to pot zlasti iz sevniskega okraja polnoštevilne udeležbe. Da bodo tudi vsi vrli društveniki iz brežiškega okraja pohiteli v Sevnico, je umevno samo po sebi.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico priredi v četrtek dne 9. junija t. l. izlet k Dev. M. v Puščavi, kjer se bo vršilo tudi zborovanje po vzporedi, kakor bodo nanesele razmere. Zaradi obeda naj se blagovolijo javiti udeleženci po dopisnici pri gosp. Ign. Grösslingerju, nadučitelju v Puščavi, pošta Sv. Lovrenc nad Mariborom. Izletnike opozarjamo, da izstopijo na postaji Sv. Lovrenca, ker je od tam krajša, pa tudi mnogo lepša pot do Puščave, kakor od Fale. Gg. tovariši in gospodične tovarišice iz sosednjih okrajev, kakor tudi vsi prijatelji učiteljstva in šolstva sploh so dobrodošli. Torej na veselo svidenje dne 9. junija v Puščavi, kamor nas vabi romantična krasota tega kraja! Odbor.

Okrajno učit. društvo ormoško je zborovalo 5. maja t. l. v Ormožu ob precej obilni udeležbi. Tomaževsko učiteljstvo je svojo odsotnost pismeno opravičilo, nadomeščajo namreč ob četrtkih zamujene šolske dni, ki jih je povzročil oslovski kašelj. — Seveda, že popolnoma krepkim in zdravim otrokom je potreben prost četrtek v oddah; no, isti pa, ki so ravno šele prebili hude bolezni, se pa že lahko ves teden trudijo v šoli. Uspeh! Šolska higijena!*)

Društveni načelnik Porekar naznanja vprašanja letošnje okrajne učiteljske konference, ki se bo vršila za naš okraj pri Veliki Nedelji 20. julija t. l. Isti je tudi podaval o nadaljevalno-kmetijskem pouku na naših šolah. Večina se je strinjala s tem nadaljevalnim poukom za kmetijske dečke, akoravno so nekateri opravičeno odsvetovali, nakopavati si novega bremena. Sicer se pa učitelji nikdar dela in napore ne branimo, pač pa nasprotujočega si razmerja, v katerem sta si naše delo in naša plača.

Tovariš Šprager je zanimivo razpravljal: »Zakaj in kako naj ljudskošolski učitelj goji petje pri odraslih.« Gotovo je njegovo podajanje nekaj pripomoglo k približevanju tistega časa, ko si bomo o zborovanjih »eno zapeli«. In ko je blagajnik k točki »Odškodnina delegatom za potne stroške« opomnil, da bo blagajnica težko prenašala takšne operacije, se je čulo: »Priredimo sami koncert!« To pa to, potem bi tudi mi učitelji imeli enkrat moralni in gmotni uspeh. Torej: koncert!

Načelnik Porekar je tudi poročal o glavnem zborovanju štajerske »Zveze« v Celju, opomnil nadučitelje in šolske voditelje na društveni sklep: Vsaka šola bodi naročena na toliko izvodov Mladinske knjižnice, kolikor razredov ima dotična šola. Samo nekatere šole se drže tega sklepa. Nadalje je načelnik priporočal »Lehreschutz« in prosil, ne pozabiti našega rezervnega fonda.

Delegatom k XVI. glavni skupščini v Postojni so izvoljeni: Šalamun, Porekar in Žolnir Ivan, njihovim namestnikom Žolnir Micika, Kosi Anton in Rosina. — Dne 9. junija priredi društvo izlet v Čakovec.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj. 5. t. m. nam je podalo naše društvo res »dulce et utile«. Zbrali smo se na prekrasnem Ptujem polju, v prijaznem Hajdinu, kjer so uživali najprej pri zborovanju »utile«, potem pa v prostorih Graharjeve gostilne »dulce«. Najprej nas je pozdravil gosp. Podobnik, nadučitelj na Hajdinu; potem pa smo čuli iskrene besede v pozdrav od preprostega človeka, krajnega šolskega načelnika hajdinskega g. Šlambergerja. Po pozdravu došlim gostom smo zborovali po napovedanem dnevnem redu. Delegatom sta bila izvoljena gđc. Micika Duller od Sv. Vida pri Ptuj in tov. g. Alojzij Bučar od Sv. Lovrenca na Dravskem polju; namestnikom pa tovariš g. Anton Klanjšek iz Hajdina in g. J. Kaukler iz Ptujске okolice. Jako lepo urico

nam je napravil tov. g. J. Kaukler s svojim predavanjem o stari zgodovini Hajdina, čemur smo sledili še z večjim zanimanjem, ker smo si že prej ogledali stare rimske razvaline. Prav tako zanimivo in koristno je bilo drugo njegovo predavanje o učni sliki okr. glavarstva ptujskega na podlagi novega stenskega zemljevida, ki sta ga izdala in založila Freytag & Berndt na Dunaju. Kot mož-strokovnjak nam je pokazal g. predavatelj tu, kaj in kako je treba učiti in kako postopati pri rabi tega novega zemljevida. — Po zaključnem zborovanju smo se zbrali v Graharjevih gostilniških prostorih, in ob zvokih hajdinskih tamburic, ob domačem petju in prosti zabavi nam je le prehitro potekel čas prijetnega sestanka. — 2.

Konjiško učiteljsko društvo je imelo svoje zborovanje dne 8. maja v Tepanjah. Udeležba je bila prav povoljna; ker se je vreme lepo smejalo, je prišlo v našo sredo tudi nekaj soprog naših tovarišev, ki naj bodo lep zgled tistim, ki se po navadi izgovarjajo na pot in oddaljenost. Dasi smo to zborovanje za nekaternike, ki so v četrtek zaposleni, tokrat nalašč priredili v nedeljo, smo vendar še nekatere pogrešali, ki bi bili pač lahko ta dan odkrili za društvo. Kot glavna točka je bilo na dnevnem redu predavanje znanega čebelarja Iv. Juvančiča iz vinorodnih Slovenskih goric. Njegovo poljudno predavanje in hladnokrvna sigurnost v operiranju z umetnim rojem si je hipoma pridobilo vse učiteljstvo za čebelarstvo. Na razgovor je prišlo tudi vprašanje o učiteljskem konviktu v Ljubljani, ter je o tej priliki naše društvo sklenilo, se z vso vsmemo poprijeti zbiranja za to naše skupno ognjišče. Zborovanje je posetil tudi g. nadzornik Al. Schechel ter podal nekaj navodil za lažje sestavljanje statistične tabele A. Prihodnje zborovanje bo spojeno z izletom na planino, na orjaško Roglo, najvišji vršac konjiškega Pohorja. Če nam Bog da na Petrovo ugodno vreme, jo bomo krenili z brašnom v nahrbtniku in gorjačo v roki navkreber proti Resniku takoj zarana, ko bo na vzhodu za Ogrsko zarja rdečila nebo. V slučaju pa, da bi se nebo kislo držalo, ne bo seveda z izletom nič in bo zborovanje v nedeljo 8. julija v Konjicah. Za ta slučaj bo društvo naprosilo znanega veščaka v risarstvu J. Schmoranzerja, da nam temeljito razloži nova pota in nas uvede v reforme. Na veselo snidenje torej na Rogli!

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo 1. maja pri jako povoljni udeležbi; navzočih je bilo tudi nekaj goslov. Na novo pa je pristopil tovariš Alojzij Trobiš, nadučitelj v Koprivnici in tov. Barle Karel, učitelj. Predsednik je navduševal navzoče k vztrajnemu napredovanju v prid samim sebi in našemu ljudstvu. — Tajnikovo poročilo o zadnjem zborovanju se je sprejelo neizpremenjeno. Tovariša Bračiča poročilo o zborovanju »Zveze« v Celju se vzame na znanje. Tovariš Em. Moric pa je razlagal, kako sestaviti in s kakšnimi prilogi je podkrepiti letne račune krajnih šolskih svetov. Kot članu okr. šol. sveta mu je poverjena naloga pregledovati vsakoletne račune in ker je skoraj pri vsakem tukajšnjem krajnem šolskem svetu učitelj tajnik, oziroma desna roka načelnikova, zato nam je ta razprava bila prav všeč. Gospodična Ivana Zupančičeva nam je v kratkih, a dobrih potezah orisala, kako izvajati stavek letošnje uradne konference: »Kako naj šola harmonično vzgaja intelekt in čuvstvo, da sta podlaga značaju?« Naj bi jo posnemale čast. tovarišice in premagale bojazen govoriti pri zborovanjih s katedra! Razgovarjali smo se tudi o stavku: »Kako lahko šola ugodno vpliva na gojitev koristnih živali?« — Namesto tov. Grmovška se je oglasil za delegata k »Zavezi« tovariš Jelovšek Fort., šolski vodja v Virštanju. Prihodnje zborovanje bo meseca septembra.

Književnost in umetnost.

Častno priznanje je izrekla komisija mednarodne razstave »Otroški svet« našemu »Popotniku« in »Zvončku«. Deželni vladi kranjski so priznali v skupini zdravstva srebrno medaljo.

*) To so gotovo pametni in humanitarni ukrepi šolskih oblasti! In potem pravijo, da ni res, da bi ne imeli sre! Uredn.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. G. Iv. Schmeidek, učitelj na Rovih, nabral pri zborovanju kamniškega učiteljskega društva 10 K; g. Fran Ksav. Trošt, nadučitelj na Igu, namesto venca na grob prijatelju g. Adolfu Kleinu, lastniku tiskarne v Ljubljani, 5 K. Živeli darovalci in nasledniki!

Rezervni fond. Marija Frantar, učiteljica v Zalem logu je nabrala pri zborovanju »Kranjskega učit. društva« dne 5. maja v Škofji Loki za rezervni fond 22 K. Živela!

Poročil se je dne 10. t. m. tovariš Anton Grmek, učitelj v Bukovici pri Škofji Loki, z gospico Antonijo Rakovčevco, učiteljico pri Sv. Lenartu. Bilo srečno!

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz raznih pisem, ki dohajajo blagajniku, je razvidno, da učitelstvu jako ugaja ta novi način nabiranja denarja za »Učit. konvikt.« Edino le s prepisovanjem prošenj se nekateri ne morejo sprijazniti. In vendar tudi to ni posebno težko. Saj ni treba, da bi moral vsakdo sam prepisati prošnjo; to lahko stori ali učiteljeva soproga, hčerka, sin, ali pa v izvenšolskem času kak šolar ali šolarica, če mu daš košček kruha za to. Čim bolj bomo pomnoževali prošnje, tem večjih uspehov se smemo nadejati za konvikt. Brez dela pa ni jela, in brez truda tudi ne bomo sezidali konvikta. Pohvalno moramo omeniti g. nadučitelja Tomšiča iz Ribnice in g. učitelja M. Vrbiča iz Sodražice, ker sta preskrbela kar po tri prepise, in jih odposlala dalje. In takih vrlih sotrudnikov bi navedel še lahko več. Le tako naprej! —mn—

Koncerti za „Učiteljski konvikt“. Iz obližja Cerkelj nam poročajo, da tam že delajo priprave za koncert v korist »Učit. konviktu«. Prihodnji mesec se prično okrajne učiteljske konference. Gg. tovariše prosimo, da se ob tej priliki posvetujejo, kje in kdaj bi se priredili taki koncerti. V nekaterih okrajih prirede prav lahko po več koncertov, posebno tam, kjer so učitelji pevovodje ali načelniki bralnih društev. Pa tudi posamezna učiteljska društva lahko sama nastopajo. Le gibljimo se in pokažimo ljudstvu, da smo tu! Na ta način si bomo povzdigovali tudi svoj ugled. Torej le pogumno na delo! Vsakdo, kdor ima moč, sposobnost in vpliv, naj pridno uporablja te božje darove v korist »Učiteljskemu konviktu«. —mn—

Vivat sequens! Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja je pristopilo že vdrugič kot pokrovitelj z 200 kronami k učiteljskemu konviktu. Radovedni smo, katero učit. društvo pride prvo za kranjskim učiteljskim društvom.

Petintrideset let je minulo dne 14. t. m., odkar je v veljavi novi državni šolski zakon, ne pa petindvajset let, kakor je bilo pomotoma objavljeno v zadnji naši številki. Listi, ki so posneli po nas ono notico, so jo zapisali z napako vred. Naj sedaj tudi z nami vred priznajo državnemu šolskemu zakonu pravo starost!

Nov šolski in učni red namerava c. kr. naučno ministrstvo izdati za občne ljudske in meščanske šole še pred začetkom prihodnjega šolskega leta. Na podstavi tega novega šolskega in učnega reda se bodo morale premeniti domalega vse tiskovine za uradne spise in za razna izpričevala in šolska naznanila. Zatorej opozarjamo šolska vodstva in razne domače tiskarne, naj se nikar ne zalagajo z dosedanjimi šolskimi tiskovinami, ker v kratkem izgube svojo veljavnost.

V Celju živi tudi v pokoju g. Ig. Cizelj, prej nadučitelj na Vranskem.

Izpit učne usposobljenosti pred izpraševalno komisijo v Kopru so prebili učitelji: Evgenij Čeh iz Slivjega, Franc Peternej iz Šebrelj, Vinko Gregorič iz Opatjega sela, Miroslav Logar iz Borjanij, Ernest Vodopivec od Sv. Ivana pri Trstu in Ante Štefanič iz Vabriga.

Napredek v tržaškem šolstvu. Dne 14. junija t. l. se bo vršila v Trstu »prva« okrajna učiteljska konferenca v zmislu naredbe ministrstva za bogočastje in uk z dne 8. maja l. 1872., kakor se v deželah, kjer je izveden državni šolski zakon, vrše redno vsako leto. Torej več nego 32 let se gori citirana ministrska naredba ni izvrševala v Trstu; če je bilo

to v korist šoli in naobrazbi prebivalstva, naj sodi vsak sam! Ena izmed raznih dolžnosti teh konferenc je namreč: »... posvetovanje o sredstvih za povzdigo ljudske šole...« Celih 32 let torej tržaški učitelji niso imeli prilike, da bi izražali svoje mnenje o uredbi ljudske in meščanske šole! Zdaj pa naj še kdo trdi, da je v Trstu šolstvo normalno razvito in urejeno! — Zanimivo je pa to, da bodo dne 14. junija t. l. v Trstu hkrati tri konference: 1. za učitelje laških ljudskih in meščanskih šol pod predsedstvom mestnega šolskega nadzornika prof. dr. Haska, 2. za slovenske okoliške ljudske šole pod predsedstvom okrajnega šolskega nadzornika, c. kr. vad. učitelja I. Nekermana, in 3. za c. kr. državne ljudske in meščanske šole pod predsedstvom c. kr. deželnega šolskega nadzornika dr. F. Swide. — Ta zadnja konferenca je tržaški unikum. Zakaj učitelstvo teh šol sodi v vrsto vadniških učiteljev c. kr. učiteljišč, in v zmislu § 4. min. naredbe z dne 8. maja 1872 so učitelji c. kr. učiteljišč in s temi združenih vadic obvezani, udeleževati se rednih okrajnih učiteljskih konferenc. To se pa v Trstu ne da izvršiti, ker redni konferenci v okraju sta za učitelje laških, oziroma slovenskih šol, tržaški vadniški učitelji so pa učitelji nemških šol! Dokaz o upravičenosti teh nemških šol menda to ni!

Klerikalna stranka na Hrvaškem. V »Information« pišejo iz Zagreba, da je snovanje klerikalne stranke nepotrebno in bi moglo le slabiti vrste patrijotičnih borilcev. Nikjer v deželi ni opaziti takega protiklerikalnega gibanja, marveč tekmujejo vse stranke, da si ohranijo, oziroma pridobijo dobrohotnost duhovščine. Najmanj pa imajo opozicijske stranke povoda, da bi posnemale zgled zapadnih dežel, ko je vendar ravno duhovščina v močno zaslombo opozicijskega prizadevanja. Nekaterim duhovnikom se je bilo posrečilo, pridobiti tudi sivolasega biskupa Strossmayerja, da je podpisal neki poziv, a pridobili so ga s tem, da so mu govorili, da gre za ustanovitev družbe za izdavanje molitvenikov. Ko pa je velezaslužni škof in patrijot spoznal, da gre v resnici za osnovanje politične klerikalne stranke in strankarskega glasila, je umaknil svoje privoljenje, s čimer se bržkone strinjajo drugi člani hrvaškega episkopata (izvzemši trojico) in večina nižje duhovščine. In tako je smatrati klerikalno stranko v hrvaških deželah za — mrtvorajeno dete! In tako je prav!

V Londonu, ki šteje nad 4 milijone prebivalcev, se rodi vsako četrto minuto po eno dete, vsako peto minuto umrje po en človek, a vsak dan umrjeta po dva človeka — od lakote.

Listnica uredništva.

Učiteljsko društvo za sežanski okraj. Vabilo k Vašemu zborovanju dne 19. t. m. ste nam odposlali dne 8., mi smo ga prejeli dne 9., ko je bil naš zadnji list že stavljen, zato Vašega vabila nismo mogli priobčiti. Ne vemo, zakaj nam pošiljajo nekatera društva tako pozno svoja naznanila, da jih nikakor ne moremo priobčiti. — Ocen o Kostanjevčevi knjigi »Iz knjige življenja« in o Aškerčevem »Zlatorogu« smo morali zaradi tesnega prostora odložiti. Iz istega vzroka smo izpustili članek »Več luči!« Vse pride polagoma!

Ravnokar je izšla v naši zalogi knjiga:

Učne slike iz prirodozlovja

za 3., 4. in 5. razred. (Podrobni učni načrt.) Priredil Anton Maier.

Cena K 2.50, po pošti 20 vin. več.

Jg. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergova knjigarna v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Pripravniki tečaj v Idriji.

Spisal prof. Makso Pirnat.

(Dalje.)

7. Ustanove.		Š o l s k o l e t o														Skupaj
Število	Znesek	1852/53	1853/54	1854/55	1855/56	1856/57	1857/58	1858/59	1859/60	1860/61	1861/62	1862/63	1863/64	1864/65	1865/66	
		100 gld.	2 po 50 gld.	5 po 30 gld.	6: 2 po 40 gld., 4 po 30 gld.	4 po 30 gld.	4 po 30 gld.	4 po 30 gld.	3 po 30 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	4: 1 po 25 gld., 3 po 20 gld.	
		150 gld.														
		200 gld.														
		120 gld.														
		120 gld.														
		90 gld.														
		85 gld.														
		85 gld.														
		85 gld.														
		85 gld.														
		1410 gld.														

Imenik pripravnikov.

1852/53.

Božič Leopold, Idrija, živi kot upokojeni nadučitelj v Žireh nad Idrijo.

Čerin Jožef, Idrija, živi kot upokojeni nadučitelj v Toplicah pri Zagorju.

Gnezda Jožef, Idrija, umrl kot učitelj glasbe v Idriji l. 1875.

Jerše Jožef, Toplice, umrl kot učitelj v Zalogu na Gorenjskem.

Kaliger Florijan, Stopiče, umrl kot učitelj.

Kaliger Ivan, Stopiče, učiteljeval v Boštanju, umrl?

Kavčič Ignacij, Idrija, umrl kot učitelj v Sežani.

Kavšek Jožef, Št. Vid pri Zatičini, umrl kot učitelj.

Mazek Anton, Idrija, učiteljeval v Šmarji, umrl kot učitelj.

Ozimek Anton, Idrija, umrl kot učitelj v Sorici.

Pivk Frančišek, Idrija, umrl kot učitelj na Primorskem.

Saje Ivan, Prečna, živi kot upokojeni nadučitelj v Šent Jerneju.

Seljak Ivan, Idrija, umrl kot učitelj-voditelj v Trnovem pri Ilirski Bistrici.

Šerak Jakob, Horjul, učiteljeval v Čemšeniku, umrl kot učitelj na Kranjskem?

1853/54.

Borštnik Ivan, Cerklje, umrl kot upokojeni učitelj v Ljubljani.

Božič Leopold (glej spredaj).

Čerin Franc, Idrija, umrl kot učitelj?

Čerin Jožef (glej spredaj).

Gnezda Jožef (glej spredaj).

Kavčič Ignacij (glej spredaj).

Krapš Leopold, Idrija, umrl kot nadučitelj v Ospu na Primorskem.

Krištof Karol, Novo mesto, umrl kot nadučitelj v Mirni peči na Dolenjskem.

Mencinger Ivan, Begunje, umrl kot učitelj?

Mrak Matej, Radoljica, učiteljeval na Dovjem, umrl kot učitelj?

Ozimek Anton (glej spredaj).

Pivk Frančišek (glej spredaj).

Sedej Anton, Idrija, umrl kot učitelj?

Seljak Ivan (glej spredaj).

Strugl Ferdinand, Idrija, umrl kot učitelj v Trebnem.

Šerak Jakob (glej spredaj).

Veber Lovro, Zalilog, umrl kot učitelj?

Zajc Frančišek, Št. Vid pri Zatičini, učiteljeval v Planini pri Črnomlju, umrl kot učitelj?

Zupan Jakob, Zasp, učiteljeval v Starem logu, umrl je kot učitelj?

Zupanc Ivan, Kamnik, učiteljeval v Šent Rupertu, živi kot upokojen učitelj?

1854/55.

Čerin Frančišek (glej spredaj).

Čuk Frančišek, Idrija, umrl kot učitelj?

Gnezda Jožef (glej spredaj).

Kavčič Ignacij (glej spredaj).

Kenda Frančišek, Idrija, živi kot nadučitelj v Suhorju pri Metliki.

Koler Ignacij, Idrija?

Krapš Leopold (glej spredaj).

Krek Martin, Selce, umrl kot učitelj v Smledniku.

Lavrič Jožef, Ljubljana, učiteljeval v Loškem potoku, umrl kot učitelj?

Mazek Frančišek, Idrija, bil učitelj v Osilnici na Primorskem, prestopil k gozdarstvu, živi kot upokojeni c. kr. gozdar v Gorici.

Ozimek Anton (glej spredaj).

Pivk Frančišek, (glej spredaj).

Pugel Melhijor, Strug pri Ribnici, umrl kot učitelj na Štajerskem.

Sedej Frančišek, Idrija, umrl kot učitelj v Istri.

Traven Jožef, Klanec pri Kranju, živi kot upokojeni učitelj v Naklem.

Treven Ivan, Idrija, umrl kot nadučitelj na Blokah.

Vrtnik Anton, Šmartno pri Litiji, živi kot upokojeni učitelj in c. kr. poštar v Osilnici.

Veber Lovro (glej spredaj).

Zajc Frančišek (glej spredaj).

1855/56.

Božič Ignacij, Idrija, umrl kot c. kr. učitelj v Idriji l. 1879.

Čerin Frančišek (glej spredaj).

Čuk Frančišek (glej spredaj).

Fajgelj Danilo, Idrija, živi kot upokojeni učitelj v Gorici.

Govekar Frančišek, Idrija, umrl kot nadučitelj v Šiški.

Hudovernik Matija, Zasp, živi kot upokojeni nadučitelj v Dobropoljah.

Kenda Frančišek (glej spredaj).

Lavrič Kristijan, učiteljeval v Trebelnem, umrl kot učitelj?

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franco. — Oznar la in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{2}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.